

AIRBORNE
MUSEUM
HARTENSTEIN

ZELFSTANDIGE MUSEUMTOUR

Welkom in het Airborne Museum!

Tijdens de Slag om Arnhem werd deze villa gebruikt als het hoofdkwartier van de Britse troepen. Sporen van deze slag zijn in en om het museum nog steeds terug te zien.

Met de Zelfstandige Museumtour ga je zelf in het museum aan de slag. Je ontdekt persoonlijke verhalen, bekijkt historische objecten en beleeft de Slag om Arnhem in de Airborne Experience.

ZELFSTANDIGE MUSEUMTOUR

Als je een groepje en een nummer hebt, kun je aan de slag met de Zelfstandige Museumtour. Bij jouw nummer in het schema hier onder vind je jouw route door het museum. Lees hiervoor in het schema van boven naar beneden. In iedere ruimte zijn er opdrachten. Gebruik de plattegrond om je weg door het museum te vinden.

Nadat je alle ruimtes bezocht hebt, kun je ook de museumvragen invullen.

Lees de opdrachten goed door en overleg samen. Veel succes!

Groep 1	Groep 2	Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7
Hartenstein 1728 – 1940 (0)	Experience (-3)	Herdenken (+1)	Evacuatie (+1)	Chaos (+1)	Optimisme (+1)	Hartenstein 1940 – 1944 (0)
Hartenstein 1940 – 1944 (0)	Hartenstein 1728 – 1940 (0)	Experience (-3)	Herdenken (+1)	Evacuatie (+1)	Chaos (+1)	Optimisme (+1)
Optimisme (+1)	Hartenstein 1940 – 1944 (0)	Hartenstein 1728 – 1940 (0)	Experience (-3)	Herdenken (+1)	Evacuatie (+1)	Chaos (+1)
Chaos (+1)	Optimisme (+1)	Hartenstein 1940 – 1944 (0)	Hartenstein 1728 – 1940 (0)	Experience (-3)	Herdenken (+1)	Evacuatie (+1)
Evacuatie (+1)	Chaos (+1)	Optimisme (+1)	Hartenstein 1940 – 1944 (0)	Hartenstein 1728 – 1940 (0)	Experience (-3)	Herdenken (+1)
Herdenken (+1)	Evacuatie (+1)	Chaos (+1)	Optimisme (+1)	Hartenstein 1940 – 1944 (0)	Hartenstein 1728 – 1940 (0)	Experience (-3)
Experience (-3)	Herdenken (+1)	Evacuatie (+1)	Chaos (+1)	Optimisme (+1)	Hartenstein 1940 – 1944 (0)	Hartenstein 1728 – 1940 (0)

MUSEUMVRAGEN

Voor deze vragen hoef je niet in een specifieke ruimte te zijn.
Je kunt deze vragen beantwoorden aan het einde van je tour.

Het Airborne Museum staat vol met museumstukken. Wat was het mooiste museumstuk dat je gezien hebt?

Je bent tijdens je tour veel persoonlijke verhalen tegengekomen. Wiens verhaal is je het meest bijgebleven?

Wat zou je nog willen vragen aan iemand die de Slag om Arnhem heeft meegemaakt?

HARTENSTEIN 1728 - 1940

Ga naar de zaal HARTENSTEIN 1728 - 1940 op de begane grond. Kijk goed rond en beantwoord de vragen.

Deze ruimte ziet eruit zoals deze er voor de oorlog zou moeten hebben uitgezien. De schilderijen die hier hangen laten zien hoe de omgeving van Oosterbeek eruit zag.

Bekijk de schilderijen. Zou Oosterbeek er na de oorlog ook nog zo hebben uitgezien? Waarom wel of waarom niet?

Loop door de open deur naar de STILTEKAMER. In deze kamer zie je veel onderscheidingen. De STILTEKAMER is een plek om de geschiedenis van de Slag om Arnhem te herdenken.

Hoe kunnen deze onderscheidingen helpen bij herdenken?

Zoek in de zuil de onderscheidingen van Hans Kuik (H. Kuik). Tijdens de Slag om Arnhem was Hans 17 jaar oud. Samen met zijn broer zat hij bij het verzet. Hij verzamelde informatie en hielp met het verzorgen van gewonden. Nadat de Slag om Arnhem werd verloren, hielp Hans Britse militairen te ontsnappen. Hij werd door Duitse militairen betrapt en werd daarvoor geëxecuteerd.

Ga naar de kaartenbak in de hoek en pak de medaillekaarten. Welke medailles heeft Hans gekregen?

In de STILTEKAMER hangen onderscheidingen van Nederlanders, Britten en Polen, maar niet van Duitsers. Wat vind je daarvan?

HARTENSTEIN 1940 – 1944

Ga naar de zaal HARTENSTEIN 1940 -1944 op de begane grond. Kijk goed rond en beantwoord de vragen.

In deze ruimte vind je verhalen van tijdens de bezetting van Arnhem en Oosterbeek. Tijdens de bezetting probeerden mensen vaak zo normaal mogelijk door te leven. Sommigen werkten actief mee met de bezetter (collaboratie), anderen probeerden de bezetter te dwarsbomen (verzet), maar de meeste mensen pasten zich aan (aanpassing).

In de vitrine vind je veel verschillende persoonlijke verhalen. Vind voor elke rol een persoon die daarbij past.

Verzet: _____

Aanpassing: _____

Collaboratie: _____

Wiens verhaal in deze zaal vind je het meest indrukwekkend? Beschrijf kort wat deze persoon meemaakte tijdens de bezetting.

Ga op zoek naar het verhaal van Alfons Lackenbrink. Alfons was Duits en zat bij de *Reichsarbeitsdienst* (RAD). Dit was een Duitse organisatie die tijdens de Tweede Wereldoorlog de *Wehrmacht* (het Duitse leger) moest ondersteunen. Jongens in Duitsland moesten zich bij de RAD aanmelden en werden tijdens de oorlog ook naar het front gestuurd, ook al waren zij geen militairen.

Wat vind je ervan dat Alfons en andere Duitse jongens dit verplicht moesten doen?

OPTIMISME

Ga naar de 1^e verdieping, naar de zaal OPTIMISME. Kijk goed rond en beantwoord de vragen.

In deze ruimte ontdek je meer over de voorbereidingen en de eerste dag van Operatie Market Garden. De Slag om Arnhem maakte daar deel van uit.

Lees de tekst 'Optimisme'.

Wat was het doel van Operatie Market Garden?

Ga naar de tafel in het midden van de ruimte en bekijk de emblemen in de rand. Vind het embleem van *No 10 Commando*.

No 10 Commando was een Nederlandse eenheid die vocht tijdens de Slag om Arnhem. Alle andere emblemen komen van eenheden uit andere landen. Welke landen zouden dat zijn?

Waarom zouden deze militairen naar Nederland komen om te vechten?

De geallieerden landden ten westen van Arnhem met parachutes en zweefvliegtuigen. Ze waren ruim 10 kilometer verwijderd van hun doel: de Rijnbrug. Er was meer slecht nieuws. Er waren veel sterke Duitse troepen in het gebied aanwezig.

Zoek in de vitrine met het videoscherm de tekst 'De brug'.

Hoeveel troepen bereiken er uiteindelijk de Rijnbrug? En wie was hun bevelhebber?

CHAOS

Ga naar de zaal CHAOS op de 1^e verdieping. Kijk goed rond en beantwoord de vragen.

In deze ruimte duik je in de strijd. De Slag om Arnhem ging niet zoals gepland. De Rijnbrug viel terug in Duitse handen en al snel moesten de geallieerden zich in Oosterbeek verdedigen tegen de Duitse troepen. Het gevecht werd steeds heviger en de Duitsers waren aan de winnende hand.

Ga naar de kleine vitrine in de hoek en zoek de grijze baret.
Wie droegen er tijdens de slag een grijze baret?

Lees naast deze vitrine de tekst ‘De komst van de 4th Brigade en de Polen’.
Waarom zouden de Polen niet ten zuiden van de Rijnbrug geland zijn zoals gepland was?

Zoek in de lange vitrine naar een stuk ingelijst behang.
Beschrijf het behang in detail.

Dit behang werd beschreven door de Britse soldaat Tony Crane. Hij was een sluipschutter en moest de verdedigingslinie in Oosterbeek beschermen. Elk hakenkruis op het behang staat voor een persoon die Tony heeft neergeschoten.

In de kast tegenover het behang vind je een videoscherm. Kijk hier de video van Tony Crane.
Hoe voelde Tony zich toen hij zijn werk moest uitvoeren?

Hoe zou Tony terugkijken op zijn keuzes tijdens de Slag om Arnhem?

Tijdens de slag sneuvelden er veel militairen en raakten er nog meer gewond. Zij werden verzorgd in geïmproviseerde hulpposten en noodziekenhuizen. Deze werden vaak ingericht in grote gebouwen met veel bedden, zoals hotels, maar soms ook gewoon bij mensen in huis. Burgers hielpen dan waar ze konden.

In de lange vitrine zie je veel museumstukken die te maken hebben met medische zorg. Kijk hier de objecten en bestudeer de teksten.

Wat kun je vinden over de volgende personen en plekken?

Gerrit van Maanen: _____

Alexander Lipmann-Kessel: _____

Kate ter Horst: _____

Het St. Elisabeths Gasthuis: _____

EVACUATIE

Ga naar de zaal EVACUATIE op de 1^e verdieping. Kijk goed rond en beantwoord de vragen.

In deze zaal kom je erachter wat de Slag om Arnhem voor gevolgen had voor de militairen en de burgers uit de omgeving.

Na negen dagen vechten moesten de geallieerden de strijd opgegeven. In de nacht van 25 op 26 september werden hun troepen teruggetrokken. Zwaargewonde militairen en het medisch personeel bleven achter in Oosterbeek.

Lees de tekst 'Evacuatie'.

Hoeveel militairen slaagden erin om over de Rijn terug te trekken?

De burgers van Arnhem, Oosterbeek en omgeving moesten na de slag evacueren. Ruim 150.000 mensen moesten hun huizen verlaten. Ze konden alleen het hoogstnodige meenemen en gebruikten fietsen en karren voor hun zware spullen, zoals de bolderkar in deze zaal.

Ga naar de tafel en bekijk hier een van de filmpjes. Kies het verhaal van Joop, Piet, Thea, Wil of Wil. Allemaal maakten zij de evacuatie mee.

Wiens verhaal heb je gekozen? Wat maakte deze persoon mee?

Militairen die niet konden evacueren zaten vast in bezet gebied. Hier werden zij veel geholpen door het Nederlandse verzet. Samen planden ze twee operaties: Pegasus I en Pegasus II. Zoek in de zaal naar deze namen.

Wat hielden deze operaties in?

HERDENKEN

Ga naar de zaal HERDENKEN op de 1^e verdieping. Kijk goed rond en beantwoord de vragen.

In deze zaal ontdek je hoe burgers en militairen samen een sterke herdenkingscultuur bouwden.

De Slag om Arnhem liet Arnhem en Oosterbeek volledig verwoest achter. Toch is er een hele goede band tussen de inwoners en de Britse en Poolse militairen.

Waarom zou dat zo zijn?

De Airborne begraafplaats werd meteen na de oorlog aangelegd. In september 1945 vond ook de eerste herdenking plaats. Sinds dat jaar wordt de Slag om Arnhem ieder jaar herdacht. Veteranen en burgers herdenken samen wat ze in september 1944 meemaakten.

Vind jij het belangrijk om te blijven herdenken? Waarom? Wanneer herdenk je?

Niet iedereen werd meteen na de oorlog bedankt voor hun inzet. De Slag om Arnhem werd verloren en de Britse legerleiding gaf een deel van de schuld aan de Polen. En dat terwijl ze zo hard hadden gevochten. Nederland gaf pas heel laat een teken van erkenning aan de Poolse troepen. Pas in 2006 kregen zij Nederlandse onderscheidingen en eerherstel. Dat was 61 jaar na de oorlog.

Wat vind je ervan dat de Polen pas zo laat erkenning kregen?

EXPERIENCE

Ga de trappen af naar kelderverdieping -3. Daar vind je de Airborne Experience.

Op deze verdieping ervaar je de Slag om Arnhem door de ogen van een militair: je landt met een zweefvliegtuig, beleeft de gevechten bij de brug in Arnhem en in Oosterbeek en trekt je uiteindelijk terug over de Rijn.

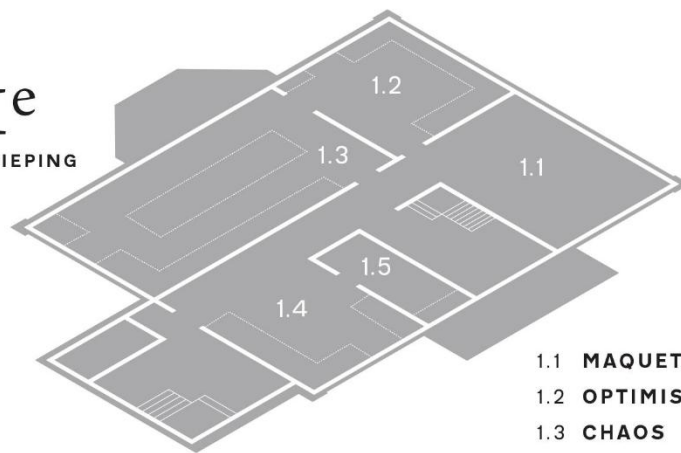
Leef je in in de belevingswereld van een militair en schrijf op wat je meemaakt. Gebruik je zintuigen. Wat zie je, wat voel je, welke gevoelens komen bij je op? Wat maakt het meeste indruk?

AIRBORNE
MUSEUM
AT HARTENSTEIN

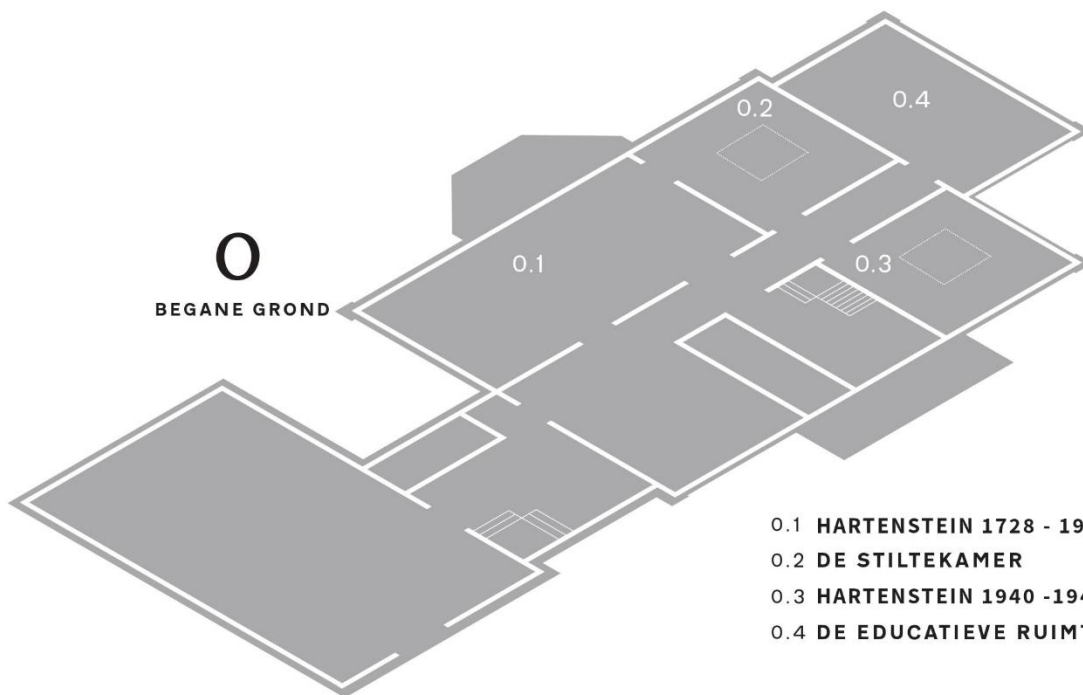
PLATTEGROND

I^e
VERDIEPING

- 1.1 MAQUETTE
- 1.2 OPTIMISME
- 1.3 CHAOS
- 1.4 EVACUATIE
- 1.5 HERDENKEN

O
BEGANE GROND

- 0.1 HARTENSTEIN 1728 - 1940
- 0.2 DE STILTEKAMER
- 0.3 HARTENSTEIN 1940 - 1944
- 0.4 DE EDUCATIEVE RUIMTE